СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК XLVIII. Ч. 18. Джерзі Сити, Н. Дж., вівторок, 23-го січня 1940. No. 18. Jersey City, N. J., Tuesday, January 23, 1940. VOL. LXVIII.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. 4-0807. THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

ВПЛИВ ВІЙНИ НА ЕКОНОМІКУ АМЕРИКИ

ВАШИНҐТОН. — Американські торговельні кола трохи занепокоєні зворотом анґлійських закупів. Анґлія задумує тепер поробити на один біліон долярів закупів в Америці, але ті закупи будуть дуже односторонні, а навіть вийдуть на шкоду деяким галузям промислу. Ці закупи будуть творити виключно літаки, зброя, амуніція і інші чисто воєнні продукти. Водночас Анґлія зменшить, а то й цілком викреслить закупи фармерських продуктів, зокрема тютюну. Тютюн з політичних оглядів Анґлія купуватиме в Туреччині, а фармерські продукти в своїх домініях. Беручи під увагу це, що тепер німецькі ринки є зовсім замкнені для Америки, американське фармерство в часі війни замісць полекші готово зазнати прикрощів.

ЗАКІНЧЕННЯ ВУГЛЕВОГО СТРАЙКУ.

НЮ ЙОРК. — Внаслідок поновної інтервенції посадника Ля Ґвардії страйк вуглевих робітників закінчено. Власники вуглевих компаній обіцяли страйкуючим робітникам дати підвишку 75 центів денно. Та водночас власники заявили, що та підвишка плати за працю потягне підвишку ціни на вугля. Ціна на одну тону вугля підскочить на 25 центів.

СВЯЩЕНИК КАҐЛИН ОБСТОЮЄ „ХРИСТІЯНСЬКИЙ ФРОНТ".

ДІТРОЙТ. — Священик Каґлин виголосив минулої неділі через радіо промову, в якій говорив, що хоч він сам не є членом „Християнського фронту", то проте морально є за нього і в минулому піддержував його та накликав до орґанізування його. Цю заяву Каґлин зробив у звязку з арештом 17 провідників „Християнського фронту", яким закидають, що хотіли довершити в Америкі перевороту. Каґлин запитував дотичні власти, чому вони з подібною енерґією не беруться до інших орґанізацій, які мають зброю і плянують переворот, як от комуністичних та націстичних.

ДИВНЕ САМОГУБСТВО.

КАНЗАС СИТІ. — Тут поповнила самогубство через вистріл з револьвера 32-літня донька впливового місцевого політичного „боса", панна Мейрі МекЕлрой. У записці вона подала причину того самогубства. В 1933 році її нібито схопили чотири схоплювачі. Їх поліція зловила, поставила перед суд і деяких засудила на досмертну вязницю. Панна МекЕлрой, замісць мати обурення на схоплювачів, обороняла їх і сказала, що вони невинуваті. Тепер вона з жури над долею схоплювачів поповнила самогубство, а в передсмертній записці на адресу властей висказала гіркі закиди, мовляв — „тепер маєте вашу кару смерти, дайтеж тепер їм нагоду вийти на волю".

ПОТРЕБА ПОМОЧИ ФІНЛЯНДІЇ.

НЮ ЙОРК. — З европейських відділів фундацій Карнеґія приходять звіти, що коли Америка негайно не дасть помочи Фінляндії, то Совети і Німеччина поконають її, а на чергу прийдуть Швеція і Норвеґія, себто цілий Скандинавський півостров. Анґлія тої помочи дати не може, бо вона сама потребує воєнних продуктів. Крім того вона боїться, що колиб вона почала ту поміч, Німеччина отверто зачне помагати Советам у їх війні з Фінляндією, а також готова окупувати Швецію, в якій знаходяться багаті копальні залізної руди, так потрібної Німеччині.

РОЗЧАРУВАННЯ ДО СОВЄТІВ.

НЮ ЙОРК. — На протестантській конґреґації в Тавн Гол ліберальний пастор, бувший прихильник Совєтів, Джан Гейнс Говмс, сказав про своє цілковите розчарування до Совєтів. Дослівно він сказав: „Мені обрид цілий той бизнес, немов би я бачив свого батька, як він пє, або дочку, що шляється по вулиці. А це тим більше, що я почуваюсь до вини, що я ошукував інших і мене інші ошукували. Коли ми, ліберали, мали рацію в деяких справах російської революції, то відносно цілости ми помилялись, соромно помилялись . . . Ми обороняли, або бодай виправдували ті лиха, які ділялися в Росії, а які наповняли нас жахом, коли сталися десь в іншому місці й були поповнені кимсь іншим. Ми приймали скрито, коли не отверто, одну з найнебезпечніших і остаточно шкідливих видумок, що ціль освячує засоби. Ми знаходили виправдання на большевицькі концентраційні табори і тюрми, які перевищали царські страхіття на Сибірі. Ми не таврували винищування кулаків і силуваної колективізації фарм, що було страхіттям не можливим до опису. Ми обороняли чистки . . . Вкінці прийшов пакт з Гітлером та інвазія Фінляндії. Іван Жахливий появився!"

ПРОДАЖ КАНАДІЙСЬКОЇ ПШЕНИЦІ СОВЄТАМ

ОТАВА. — Премієр провінції Онтеріо, Гепберн, критикував канадійські власті, які допускають до того, щоб Совєти закуповували в Канаді пшеницю. Та пшениця йде через Тихий океан на Владивосток. Правдоподібно вона не піде далі, як Далекий Схід. Алеж це не зміняє справи, бо таку саму скількість пшениці, яку пішле Канада на Далекий Схід, Совєти зможуть увільнити в Україні і післати її Німеччині, говорив Гепберн.

ЦАРСЬКІ ОФІЦИРИ ПРОТИ БОЛЬШЕВІЇ

НЮ ЙОРК. — На масовім вічу приклонники сталого царського режіму, серед них відомий летун Борис Серґієвський закликав своїх співпатріотів до створення російської армії, що бороласяб проти большевиків на фінському фронті. „Ми на це чекали 22 роки", говорив Серґієвський.

ПІДДЕРЖУЮТЬ СТАРИННУ ЛЕҐЕНДУ ПРО АМЕРИКУ

Арґентинські археольоґи кажуть, що їм удалося знайти докази на правдивість старої грецької леґенди про те, що десь на Атлянтику в давніх часах був континент Атлянтіс, котрий потім пропав без сліду під водами океану.

У провінції Сантіяґо дель Естеро знайдено саме старинні похоронні урни й статуї забутих божеств, котрі не мають нічого спільного з індійськими памятками, а зате дуже нагадують старинні розкопи в Малій Азії.

ЗАМЕРЗЛИ КРИНИЦІ: ФАРМЕРИ КУПУЮТЬ ВОДУ

У деяких фармерських околицях північного стейту Огайо замерзли криниці й через те фармери мусять купувати воду. Платять інколи по 7 центів за ґальон.

Доставляють води троками-повзами з міських водопроводів.

МУРИН-СПІВАК ПОЧЕСНИМ ДОКТОРОМ

Колеґія Гемилтона в Клинтоні, Ню Йорк, надала відомому муринському співакові Полові Ровбзонові титул почесного доктора гуманітарних наук.

У конвокації про надання титулу сказано, що Ровбзон є вченим, атлетом, правником, актором, співаком і великим американцем.

ПОВІТ ХОЧЕ СТАТИ ОПІКУНОМ ЧЕТВЕРНЯТ

Уряд повіту Винстон у Добел Спринґз в Алабамі віднісся до стейтового уряду за встановлення його опікуном четвернят, що недавно народилися родині Шортів.

З просьби повіту видно, що повіт хотів би дати світові знати про своє існування.

12-ЛІТНЯ ЖІНКА

Юніс Винстед Джанс, „славна" замужна дитина стейту Тенесі, відсвяткувала оноді свої 12-літні уродини. Вона замужна вже три роки. Її чоловік має 25 років.

ЗНАЙДЕНО КІСТЯК ЖІНКИ

У помповій вежі на одній покинутій фармі на Чимні Корнерс Ровд коло Кротон-Он-Годсон, Ню Йорк, знайдено кістяк жінки. Коло неї знайдено теж порожну пляшину йодини, з чого коронер зробив висновок, що жінка вбила сама себе. Та стейтова поліція не зовсім задоволена цим рішенням і передовсім шукає даних для ствердження, хто саме була та людина, котрої кістяк знайдено. Жінка мала 20 до 30 років. Коло неї знайдено теж хусточку з вишитою на ній буквою „джей".

ВОЄННА КОМІСІЯ ЗАМОВИЛА 125 ЛІТАКІВ

Від 1 вересня до 21 листопаду Канадійська Воєнна Комісія замовила вже 125 воєнних літаків вартости 15 міліонів долярів. Крім літаків згадана комісія закупила або замовила поживи, троків та інших річей на суму 45 міліонів долярів.

193,950 ШТУК ХУДОБИ З КАНАДИ ДО АМЕРИКИ

Президент Злучених Держав підписав розпорядження, яке позволяє вивезти з Канади до Злучених Держав у 1940 році 193,950 штук рогатої худоби, поверх 700 фунтів ваги.

В 1939 році було дозволено вивезти тільки 51,720 штук худоби.

НІМЕЦЬКО-МАДЯРСЬКЕ НАПРУЖЕННЯ

БУДАПЕШТ. — Протинацістична поліція каже, що їй удалось відкрити націстичну інквізицію: нацisти в Мадярщині мали інквізиційні камери, в котрих допитувано й мучено бувших членів партії. Мандат націстичного посла Ґрубера завішено за те, що, мовляв, він доконав цілої низки терористичних актів.

ЛЮТА ЗИМА ПО ВСІЙ ЕВРОПІ

ПАРИЖ. — Франція ще не мала такої лютої зими, як сьогорічна, від 1916. року.

Сильні морози панують просто по всій Европі. Замітним явищем уважається те, що південні краї мають розмірно сильніші морози, ніж північні.

Внаслідок морозів і недостачі вугля в деяких краях обмежується рух залізничих поїздів.

ЧЕТВЕРО ДІТЕЙ ЗГОРІЛО В ПОЖАРІ

Недалеко міста Кінґстон, Онт., стався нещасливий випадок, в якім страшно потерпіла родина Вилйема Тейлора. Четверо його дітей, котрих вік був від 16 місяців до 6 літ, згоріли в вогні, що почався в кімнаті, де вонои знаходилися. Їх матери не було в той час вдома. Вона була вийшла на купно. Вертаючись додому, вона побачила вогонь, що проривався крізь дах, і сусідів, які в примітивний спосів — коновками — старалися гасити вогонь. Паню Тейлор насилу вдалося людям стримати, щоб вона не кинулася в вогонь по свої діти. Сотки людей зібралися на поміч, але їх зусилля вирятувати діти були даремні.

КОМУНІСТАМ У ГЕМИЛТОНІ СТАЄ ГАРЯЧО

На мітинґу Робітничої і Промислової Ради в Гемилтоні Джек Колі заявив, що зорґанізоване робітництво Гемилтону й околиці викинуло зо своїх рядів людей, що звязані з комуністичною партією і тепер ті люди, що досі виступали явно як комуністи, не мають що шукати в робітничих орґанізаціях. Одначе завчасно булоб говорити, що комуністи вже втратили там усякий вплив. Вони і далі стараються розбивати робітничу єдність, хоч із закриття.

РОСІЙСЬКІ ЖОВНІРИ, ВЗЯТІ В ПОЛОН ФІНАМИ.

ЧУТКИ ПРО НІМЕЦЬКО-РОСІЙСЬКІ ТОРГИ ЗА ГАЛИЧИНУ

ПАРИЖ. — З польських кол інформують, що населення Варшави сильно заалярмоване чутками про можливість виміни території між Німеччиною й Росією. Мовляв, Німеччина мала би дістати галицькі нафтові терени, а Росія мала би бути винагороджена за те територією аж по ріку Вислу.

Поляки добачують у такім пляні не лише господарські мотиви, себто бажаня Німеччини дістати галицьку нафту, але й політичні, бо вона хотіла би мати довшу спільну границю з Мадярщиною.

Ходять теж чутки, що цей плян був би до вподоби Росії, котра хотілаб створити з польських країв польську советську републику.

ВИЗНАЧЕНО ВИБОРИ В ЗАХІДНІЙ УКРАЇНІ ДО НАЙВИЩОГО СОВЄТУ.

МОСКВА. — Московський уряд видав декрет, котрим установлено день 24. березня як дату виборів до найвищого совєту в Москві.

Західня Україна видно поділєна на округи: Волинь, Дрогобич, Львів, Рівне, Станиславів і Тернопіль; Біларусь на округи: Барановичі, Білосток, Берестя, Вілейка й Пинськ.

ЗАТОПЛЕНО АНҐЛІЙСЬКИЙ КОНТРТОРПЕДОВЕЦЬ.

ЛОНДОН. — Анґлійська адміраліція признала, що на Північному морю затонув анґлійський контрторпедовець „Ґренвил". З ним згинули 81 моряків.

Він мав 1,485 тон містоти. Причиною затоплення було зударення з міною й торпедування.

Є це 21. воєнний корабель Анґлії, що був затоплений у цій війні.

ЗГОРІВ ІТАЛІЙСЬКИЙ ПАСАЖИРСЬКИЙ КОРАБЕЛЬ.

ТУЛЬОН (Франція). — Яких сто миль від французького порту Тульон затонув від пожару італійський пасажирський корабель „Ораціо". Французькі воєнні кораблі вирятували моряків і пасажирів.

Багато з пасажирів було покалічених. Між ними було багато дипльоматів. Корабель мав 11,669 тон містоти.

ФІНИ ДОНОСЯТЬ ПРО РЕЙДИ НА МОСКОВСЬКІ БАЗИ.

ГЕЛЬСІНКІ. — Фінське державне радіо донесло, що фінські летуни влаштували кілька успішних рейдів на московські летничі бази в Естонії й в Кронштаті. Шведські добровольські летуни зістрілили шість московських літаків.

АНҐЛІЙЦІ ЗАБИРАЮТЬ НІМЦІВ З ЯПОНСЬКОГО КОРАБЛЯ.

ТОКИО. — Неіндентифікований анґлійський кружляк задержав на морю 35 миль від японського побережжя японський корабель „Асама" й забрав з нього 21 офіцирів німецьких торговельних кораблів і моряків, що їхали з Японії й Сибіру до Німеччини.

РОСІЯ ГРОЗИТЬ ПРИЯТЕЛЯМ ФІНЛЯНДІЇ.

МОСКВА. — На масовім вічу в річницю смерти Леніна большевицькі лідери кидали погрози всім державам, що важаться помагати Фінляндії. Вони пригадували невдачу аліянтської інтервенції в 1918 році.

З приводу річниці смерти Леніна большевицькі ґазети представляють Сталіна втіленням духа революції.

СОТКИ ЛЮДЕЙ ГИНУТЬ ВІД ХОЛОДУ В КИТАЮ.

ШАНҐАЙ. — Серед убогого населення Китаю морози забирають тисячі жертв у людях. Китайське Похоронне Товариство каже, що в одному лише Шанґаю знайдено на вулицях пятьсот замерзлих осіб, головно малих дітей.

ҐАНДІ ГОТОВ ГОДИТИСЯ.

БОМБАЙ. — Моґандас Ґанді, індійський провідник, згодився з думками промови маркіза Лінлитґрова, віцекороля Індії, що, мовляв, лише сварки між удільними князями Індії не дозволяють Анґлії надати Індії становище домінії.

Ґанді заявив публично, що він готов зробити з Анґлією угоду й не наставати на повну незалежність Індії.

„ПРАВДА" ЦИТУЄ НАЦІСТИЧНІ АТАКИ ПРОТИ ДЕМОКРАТІЇ.

МОСКВА. — „Правда" знову повторила напади націстичної преси демократичних держав.

Між іншим нападається на Швецію як на імперіялістичну державу.

ПАПА ПРОТЕСТУЄ ПРОТИ БОМБАРДУВАННЯ ШПИТАЛІВ СОВЄТАМИ.

РИМ. — Папа Пій XII. припоручив папському нунцієві в Берні, в Швайцарії, запротестувати перед Інтернаціональним Червоним Хрестом проти постійного бомбардування шпиталів советськими летунами.

"SVOBODA" (UKRAINIAN DAILY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays by the Ukrainian Press and Book Company, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the act of March 3, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
Поодиноке число три центи.		Three cents a copy	
На рік	$6.00	One year	$6.00
На пів року	$3.25	Six months	$3.25
На три місяці	$1.75	Three months	$1.75
Число з суботи (з англійською частиною):		Saturday's issue (with Ukrainian Weekly):	
На рік	$2.00	One year	$2.00
На пів року	$1.25	Six months	$1.25
В Джерзі Сіті і Заграницею:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$9.00	One year	$9.00
На пів року	$4.75	Six months	$4.75
На три місяці	$2.50	Three months	$2.50

За оголошення редакція не відповідає.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

УКРАЇНА І ПОЛЬЩА

На нашу думку, теперішнє положення українського народу і польського є того роду, що надається якнайкраще до розумного вияснення українсько польських звязків. Саме тепер є пора для реальних політиків станути по обидвох сторонах на реальнім становищі й витягнути реальні консеквенції. Та коли мова про українців, то в них є дуже мало віри, щоб навіть і тепер можна було з поляками про цю справу реально говорити. Історія з невдачами польсько-українських переговорів, договорів, угод, нормалізацій і т. п. така багатомовна, що кожного українського діяча прямо страх збирає зачати якінебудь, хочби неформальні, розмови на подібні теми. Бо так досі бувало, що всі ті, що ці справи зачинали, не тільки нічого у поляків не осягали, але ще оплюгавлювали свої чесні імена серед свого власного народу, який глядів на них як зрадників. Бо так було, що польські уряди намагалися попирати серед українського народу такі особи чи політичні чинники, яких політика вважається з українського соборницько-державницького боку зрадницькою, а це не могло причинитись до того, щоб український нарід міг вірити в щирі інтенції Польщі дійти до згоди з українським народом хочби на плятформі тільки такої України, яка українському народові належиться не з географічних і націоналістично-імперіялістичних оглядів, але тільки з огляду застосування до України принципу самовизначення народів—на чисто етнографічній основі.

Український нарід вимагає мінімума. Маючи довкола себе теж і слабші й менші народи, не думає жити їхнім коштом. Не хоче ні їхньої землі, ні їхньої праці, а хоче жити зо своєї власної праці на своїй власній землі. Як Росія так і Польща не хотіли цього ніколи розуміти і з таким розумуванням погодитись. Та тепер прийшов час, коли за поневолювання й використовування України приходиться гірко платити навіть і московському та польському народові.

Це ясне, що сьогодні є такий момент, що спір з Польщею і польським народом може закінчитись на всі часи. Українці не мають ніяких претенсій до Польщі й до польського народу. І якби тільки Польща і польський нарід раз уже визнали, що й вони не мають претенсій до українських земель, то зачалась би нова картина як в історії України так і Польщі. Без тому всякі українські „уряди" чи „комітети", що хотілиб інакше ці справи трактувати, нічого не доконали, а тільки загострили українсько-польські відносини.

Пишемо про ті справи ясно й отверто, бо в Америці перебуває тепер представник польського уряду. Пишемо, бо й американські громадяни польського роду виявляють бажання створити „нову Польщу" і причинитись до ліквідації тої трагедії, що віками нищать як польський так і український нарід. Це все можна тепер легко зліквідувати, обстоюючи, коли йде про українсько-польські відносини: етнографічну Україну й етнографічну Польщу.

АКТ ЗЛУКИ

Спершу революція в Росії. Нова влада, новий дух, нові порядки. А з ними і надії поневолених царською Росією народів на вільне й свобідне життя. Спершу навіть не на самостійне життя, а в злуці, федерації, приязні — з московським народом і з визнанням одного спільного обєднуючого союзно-державного центру. Між тими, що так думали і до цього змагали, були і провідники десяток міліонів українського народу в Росії. Та коли прийшло від слів до діл, від заяв і фраз до практики, від поезії до прози щоденного життя, зараз виявилося, що українському народові немає чого надіятись дійсної свободи також і від демократичних лібералних чи соціялістичних кол московського суспільства. Тревало це довго. Ішла тяганина з Києва до Петрограду й з Петрограду до Києва. Велися переговори, підшиті такою облудою і підступом, які мусіли переконати вкінці й найзавзятіших українських федералістів, що Московщина, якої вона не булаб закраски, не бажає бачити України сильною, великою і свобідною, а водночас і господинею на своїй землі. На такій підставі зродивсь Універсал з 22. січня 1918 року, що проголосив самостійність і незалежність України.

А де є самостійний Київ і самостійна Україна, там мусить бути і природне, щире бажання згорнути біля Києва всі українські землі. Тому Соборна Україна — це наскрізь природне явище. І тому Акт Злуки з 22. січня 1919 року є нічим іншим, а тільки здоровим виявом національних і державницьких почувань здорово думаючого й здорово відчуваючого українського народу. І тому саме, що цей Акт такий природній і такий здоровий, він останеться по всі часи великою історичною подією. Такою, яка пророчисто засвідчує, що ніяка неволя і деспотія не може знищити в українському народі національного, самостійницького, державницького й соборницького інстинкту.

Та важне ще те, що цей Акт з 22. січня 1919 р. був не тільки виявом сентименту. Він був не тільки великою парадою на Софійській Площі, полученій з молебнем і святочними промовами. В обороні цього Акту кілька місяців пізніше пішли боротися спільно в одній боєвій лаві як галицька так і наддніпрянська армія. Вони обидві пішли разом на Київ — серце України. І його здобули. А що не вдержали, це нічого. Прийдуть інші, що доконають цього діла, бо нова епоха України щойно почалась. А ця епоха повна нового геройства і посвяти для України не одиниць, а міліонів українських людей в Україні й поза нею. І тому ці геройства та посвяти є властивою гарантією, що станеться так, як було проголошено 22. січня 1919 року, що буде у своїй хаті своя правда і сила і воля.

О. ОЛЕСЬ.

ЯКА КРАСА!

Яка краса: відродження країни!
Ще рік, ще день назад тут чувся плач рабів.
Мовчали десь святі під попелом руїни,
І журно дзвін старий по мертвому гудів.

Аж ось відкільсь взялася міць шалена,
Як буря все живе схопила, пройняла,
І ось, дивись, в руках замаяли знамена
І гимн борні співала невільна сторона.

Так спить орел, — і враз, розкривши очі,
Угледить світ, красу і простір голубий.
І легко з скель спорхне, і в небі заклекоче
Про вільний лет орлів, про ранок золотий.

Так море іноді всю ніч дрімає,
І нагло хвилями, як крилами, забє,
І дивно перлами і барвами заграє,
І очі всесвіту до себе прикує.

Летить воно, хвилюється і ллється,
В обіймах сонця́шних і сяє і тремтить
І щастям все життя йому в той мент здається,
І все в той мент йому і годить і щастить.

* * *

І де взялись ці хвилі сніжнобілі,
Хто дивно так навчив їх грати і шуміть,
З яких ясних країн чайки ці залетіли,
Що вміють ніжно так плакать і жаліть...

Чайки, чайки! тоді не треба плачу,
Коли іде борня за волю, за життя,
Коли на хмарах я вже дивний відблиск бачу
І сонця жданого блискуче воротття.

22 СІЧНЯ

Історія останніх двацятиліть життя нашої нації така багата на події, така вимовна своїм змістом, що в усякий час, у всяке время вона уявлятиме собою щось небуденне, бо джерело обнови нашого національного духа.

Переглядаючи сторінки тих вагітних у події днів, вдивлюючись у бурхливе революційне плесо нашого тодішнього життя, ми силою обставин натрапляємо на жмут фактів, що своєю вимовою помітно відбігали від каламутного нутру великої східньо-европейської революції.

Факти ці — це дійсні прояви творення української державности над Дніпром та — в остаточному — її створення та закріплення.

Розпняті вони між березнем 1917. року, коли то проголошено перший універсал Української Центральної Ради, і 22-гим січнем 1918. р. — появою четвертого універсалу.

Упродовж 11-ти місяців там над Дніпром назрівала велика дія нації, що, скинувши з себе московське армо, бралася за діло творення своєї власної держави.

Та щоб як слід зрозуміти вагу акту 22. січня 1918. р., пригадаймо події, що до нього привели. Розвал тюрми народів Росії та заграва революції, що охопила всіми народами колишньої московської займанщини, відбилась могутнім відгомоном і в серцях наших наддніпрянських братів. Свідомі, що оце настав новий час, нове життя, вони на звістку про упадок зненавидженого царату як стій взялися вирішити своє політичне становище. У висліді цього покликано в Києві до життя представництво всіх українських партій, що, оформившись у т. зв. Центральну Раду, перебрала на себе ролю найвищого керівного чинника над українськими землями, ролю найвищої влади. Зараз же після того Центральна Рада почала своє засідання, щоб вирішити, яке становище заняти їй супроти подій революції. А події ці справді були важні. У Петрограді повстав т. зв. Тимчасовий Уряд Керенського, що проголосив себе за найвищу владу на всіх землях колишньої російської імперії. Скрізь по всіх усюдах відбувалися віча, мітінги, наради, маніфестації селян, робітників, військовиків з домогою свободи для широких мас, роздачі землі, усуспільнення фабрик. Всім ішло про хліб, про землю, про наживу. Такі самі кличі лунали й по всій Україні й вони випередили всі інші. Проте, щоби подумати про політичне відокремлення від Москви та стати на своїй землі своїм паном, мало хто думав.

Та вже найбільше кволости в тій справі виявила таки сама Центральна Рада. Складена з представників ріжношерстних партій, Центральна Рада уявляла собою твір, що не міг спромогтися на якесь велике політичне діло, діло, гідне представників цілого українського народу та його стількилітніх змагань. Вона не могла здобутися на проголошення повної незалежности України від Москви. Всі ці люди, виховані під пережимом впливом московської культури та її режиму політичного, не уявляли собі, як український нарід міг би самий собою правити та зовсім усамостійнитися від Москви. Тимто, коли прийшлося Центральній Раді видати до народу І. Універсал у червні 1917, вона, зазначивши, що „Хай буде Україна вільною" — проголошувала далі: „не отділяючись від усієї Росії, не розриваючи з державою російською"...

Болючо читати сьогодні ці слова. Але нікуди правди діти — такий погляд провідників народу у 1917 році — році української революції, був і найкращим віддзеркаленням їх способу думання та того, як глибоко вросло московство в душу українства того часу.

І в такому самому дусі — єднання України з Москвою проголошено і другий і третій універсали. Аж прийшли події, що приневолили цю саму Центральну Раду проголосити цілковиту незалежність України від Москви.

Упадок Тимчасового Уряду, прихід до влади большевиків, що почали загрожувати Україні, конечність переговорів з державами, що вели світову війну — все те приневолило Центральну Раду проголосити акт самовизначення України й цілковитого відокремлення від Москви.

Цим актом був IV. (четвертий) Універсал.

„Народе український! Твоєю силою, волею, словом стала на землі українській Вільна Українська Народня Республика. Справдилась колишня мрія батьків твоїх, за вольності і права трудящих..."

Ось і початок цього великого історичного акту, що ним український нарід проголошував собі й світові початок свого нового, від Москви незалежного життя, проголошував свою власну українську державу.

І справді, IV-тий Універсал з 22. січня 1918. року став тим вугольним каменем, на якому стала звільна підніматися величня будівля нашої державности, став першим кроком на шляху української нової історії. — („Наш Прапор", 1939).

М. П.

РОЗМАЛЮВАННЯ НАШИХ ЦЕРКОВ

Свого часу торкнув Антін Малюца у львівськім часописі „Новий Час" справу вшанування 950-ліття Хрещення України чимсь тривалим. І ствердив, що з нагоди цеї великої події дуже багато українських громад замовляє малювання церков, іконостасів, ікон, памяткових таблиць і т. п.

Все це, пише А. Малюца, дуже гарно; за добрі наміри і почини належаться найгорячіші похвали і признання. Та біда в тому, що всі ті роботи виконуються „на коліні", без відповідного проектування дати дійсно мистецькі й вартісні речі. Колиж хто згадає за такі проектування, то „малярі" мають на це готові викрути: мало часу, мало грошей, а до того, мовляв, мають вправу і руку набиту, словом такі майстри, що всяке проектування і дбайливість про мистецький ефект мають за зайву річ. Який з цього вислід? Про це пише Малюца таке:

„Брак інвенції та самостійної творчої праці заступають рутиною, що ще не є найгірше в деяких випадках, але просто **„відвалюють"** (бо трудно це назвати навіть копіюванням) чужі праці більш або менш вірно, ліпше чи гірше. Так не тільки не можна говорити про який - такий вклад у нашу культуру, але ці речі понижують наше церковне малярство. Ціла Галичина засипана по церквах т. зв. „київськими" образами. Але не думайте, що це Київ з часів Володимира чи Ярослава, Київ Софії, Печер, Мазепи; ні, це все Володимирський собор з Васнецовими, Врублями чи Нестеровими. Ходить такий маляр з **монографією** Володимирського собору і показує людям: отсей буде тут, той образ он там, гарно? Чудово!!! Людям подобається зовнішній блеск, а священкам те, що то і візантійське і таке реальне водночас. **А що мистика тих образів може бути більше ніж підозрілої якости і дуже сумнівної вартости для нашої духовости,** цим ніхто не цікавиться! Головне, що Володимирський і з Києвом. Це все свідчить або про невілікувальне духове москвофільство тих малярів, або про цілковиту мистецьку безпорадність і безкритичність у справах українського церковного мистецтва".

А. Малюца дораджує шукати при розмальовуванні наших церков **справжнього маляра,** вимагаючи від нього проекту, за який доражує заплатити, бо краще видати пару десятків чи навіть соток, ніж витратити нераз „пару тисяч і дати собі перед історією та перед культурою свідоцтво духового вбожества". Такі проекти повинні би бути затверджувані консисторією, а **знимки проектів повинні бути переховувані в архівах або музеях.**

Стаття ця, що порушує справу наскрізь актуальну і в нашому житті в Америці, кінчиться так:

„Цих пару скромних заввваг для вищих церковних властей, священичих кол та церковних комітетів пишу не „во гнів", але тому, щоб направити те, що остаточно при добрій волі зовсім легко дається направити. Твердижу, що навіть при скромних матеріяльних умовинах можна дати речі зовсім добрі, культурні і, що найважніше, українські".

Клявдія Бобикевич.

У ТІНІ ГЕРОЇВ

(Спомин з недавньо минулого).

11)

Але не лише словами, як сотні інших, а ділом. Крівавим, страшним ділом, там... в Україні!"

Батькові очі жевріли вогнем. Я відчувала, що він жалує, що не був також там у хвилині завзятої страшної боротьби...

Особа отамана виросла в моїх очах дуже високо.

Це він, що боровся, наражував себе на небезпеки, але йшов до мети, — світлої, великої. Коли ми вдома в безпеці, вигодах хліб жули... Це справді якась примха долі, що його нам у хату навела. У далеке, тихе село! Цеж і найменшою ... з цього я можу довідатися все, що мене так прибиває та мучить.

„Тепер уже знаєш? Це отаман тих лицарів, що такого жаху наводили на большевиків. Це справник невимовно очайдушних нападів, що мелжують з неймовірністю. Це цінна, рідка людина, що їх у нас так мало!"

Батько був дуже вдоволений вражінням, що викликали його слова в мене. Ще розвів кілька разів руками, скрутив улюблену цигарку і пішов до людей, що ждали його в канцелярії.

Саме тоді ввійшла моя мама з отаманшою до кімнати.

„Оце моя донька, що дуже радо буде пані за куму. Вона й приготовилася на це, правда?

Тютюничка глянула на мене. „Якщо вам це буде приємно, не відмовте нашій просьбі. Ми хотілиб охрестити нашу дівчинку нині або завтра. Коли вам лише завгодно".

Ми обговорили діло, що краще другої днини, коли батько менше втомлений і коли вистараємося про кума. А це не була така легка річ у наших відносинах. Де знайти відповідну особу?... Подумати собі: далеко, глухе село!... „А якжеж зватиметься моя похресниця?" — запитала я.

„Галя. Мені так сподобалося це галицьке ім'я, що прямо начеб я в ньому залюбилася", відповіла закордонка.

„Так? Це по нашому Олена".

Отаманша пристанула. В її погляді виднілося недовіря.

„Ні, це не може бути! У нас Галя, Галина, що змінилося на Галочку, Галю".

Я мусіла засміятися з цього висновку.

„Справді, пані люба? В нас Галя то Олена, не інакше!"

Закордонка збентежилася й не знала, що на це відповісти. Здається, що галицьке імя надто звичайно звучало в її вухах та уяві.

„То ви не православні? Ви можете уяніти, як ми, чи ні?" — запитала я.

„Ні, ми православні. Але чи це має що значити, що ми охрестимо по вашому? Один Бог і його заповіди. Один Христос. Ізбавитель, що своєю святою, божественною любовю огорнув усіх людей. Чиж лицює нам заводити спори й робити ріжниці, хто під папою, а хто ні? — Це лише самі люди вигадали всі ті непорозуміння й суперечки на полі релігійнім, і це їх вина, що ті два обряди такі собі крайньо ворожі!"

Ця відповідь мені дуже сподобалася. Стільки правди було в ній. Стільки думок. Вона свідчила, що отаманша не пересічна людина, а жінка з освітою і... широким обрієм гадок. Цим вона собі мене прихилила дуже. Мені було її жаль, що саме така людина мусіла подвійно відчувати своє скитальство.

Цілу днину співали колядники під вікнами. Одні приходили, а другі відходили. Чергувалися. Це були малі хлопці, часто у величезних чоботах з батька чи брата, у великих шапках, що спадали на очі. Лиця в них червоні від морозу, руки засунені в широкі рукави, плащі чи петаки довгі. Але колядували з найбільшим запалом! Стародавні, ніде не записані коляди чергувалися з новими, де вже згадувалось Україну. Поступ і на тім полі...

Мої діти стояли у кухоннім вікні й цікаво прислухувались до колядок. Малі завдання роздавати колядникам нагороди у виді грошей і колачів. Цеж була їх днина, перша днина Різдва! Друга була парубоча, третя братська. Так було в селі, де батько був священиком, ще давен давна.

— — — — — — —

Тої самої днини під вечір приїхали до нас сусіди в гостину. Це була численна рідня священика з сусідного села, що ми з ним знались вже 18 літ. Це була наче наша близька родина. По духу, по тону і... поглядах. Зпочатку йшла розмова про господарські діла, що від них були всі такі залежні. Про продаж сіна, збіжжя, худібки й цін на те все. Пізніше, а це було просто неминуче, зайшло про політику. Я питала себе часто, чи є де в світі товариський збір людей, щоб там не порушувано цієї теми. Але що цікавить і потрясає цілий світ. Особливо нас, українців, що хотілиб вичитати, вибороти, вигадати кращу долю безталанному народові, а з тим і собі.

(Дальше буде).

З ДНЯ

МОСКВА І МИ.

В 1914 році царська Москва хвалилася, що Австрію закидае шапками. Нині большевицька Москва хоче закидати трупами своїх вояків — Фінляндію.

Нічого ми не малиб проти того московського самогубства, якби не жахливий факт, що ті вояки, ними трупами вона закидує нині Фінляндію, у великих відсотках є українці, сини нашого народу. Це їхніми трупами Москва так шафує, посилаючи їх неодітих, голодних, у снігом і ледами покриті фінські околиці, на те, щоб воювали за її, московську справу, проти народу, до якого українці не лише що не мають найменшого гніву, але мають глибокі симпатії й щире бажання їхньої перемоги.

ТАК УЖЕ БУЛО.

Це не перший раз, що Москва трупами українських синів промощує собі шлях до розросту. Сотки тисяч, міліони, українців згинули в обороні своєї тюрми, Росії, в її інтересі, для її розросту і слави, під її прапорами, під кермою її генералів. „Російські" могили під Плевною, Порт Артуром, Таненбергом, Перемишлем — начинені українським трупом. Не згадуючи вже про фундаменти Петрограду, під якими спочивають кості і черепи старих козаків. Чи сотки тисяч безіменних жертв, що сконали, будуючи московські канали, або залізнодорожні шляхи на Сибірі.

КОЧЕВИКИ.

Москвини — це кочевики. А кочевики відзначаються тим, що вічно вандрують, вічно шукають нового місця, чи, уживаючи модерного слова, вічно експандують. Задивлені в далечінь, вони не добачують того, що діється їм під ногами. Вони не відчувають і не знають, що та земля, яка знаходиться їм у дану пору під ногами, а яку вони випасли і стовкли на порох, могла би бути знов зелена, пахуча, повна плодами, якби вложити в неї певну частину людської уваги і праці; якби попрацювати на ній інтензивно. Кочевик цього не розуміє. Він стовче своєю отарою зелену травицю, кидає землю і шукає свіжої, зеленої. Зробивши те саме зо свіжою, знов її кидає і знов шукає свіжої.

Він живе екстенсивно, а не інтензивно; він не вростає в землю, щоб зробити з неї „рай на землі", тільки вандрує далі, щоб користуватись чужими плодами і чужий рай обернути в пустелю.

МОСКОВСЬКИЙ ІМПЕРІЯЛІЗМ.

Такий духовий підклад московського імперіялізму. Московська етнографічна маса живе на багатих землях. Колиб московський кочевик хотів урости в ту землю, приглубитися її, присвятити їй свій труд і свій ум, то він зробив би з неї дійсний рай на землі. Не треба булоб йому в розбишацький спосіб пускатись на чотири сторони світу, щоб у захланний спосіб відбирати іншим народам їхній рай.

Але московський кочевик того робити не хоче. Немов тупа, ницинська, елементарна сила, він, задивлений у далечінь, котиться вічно вперед, без стриму, вириваючи все з корінем, що трапиться йому по дорозі і що, є слабше від нього.

Московська інтелігенція, хоч поверховно вбралась у цивілізовану одежу, а навіть присвоїла собі деякі прикмети цивілізованих народів, в душі далі осталась кочевничою. Вона захоплюється виразом „одна шестина світу", себто тішиться фактом, що російська імперія своєю поверхнею займає одну шесту частину світової земної площі. Але чи журилась дуже та інтелігенція, що собою представляє та „одна шестина світу", яка її внутрішня вартість, яка цивілізація, як живуть люди, який їх рівень життя, матеріяльний і духовний? — Ні, про те вона мало думала.

БОЛЬШЕВИЦЬКА РЕВОЛЮЦІЯ.

Большевицька революція на початку, видавалось, буде цілковитим противенством того, чим була царська Росія. Здавалося, що пустий, кочовничий імперіялізм царської Москви, прикритий фальшивим ідеалізмом, вона замінить на інтензивну працю над своїм народом, на матеріялізм, хочби перебільшений, якого завданням явитиметься не „слава" Росії, тільки матеріяльний добробут мас і вищий рівень життя.

Так видавалось на початку. Але скоро навіть большевицький матеріялізм переродився на якийсь релігійний сатанізм. Матерію почали вважати не засобом до життєвих вигід, тільки божком, для якого треба забути про життєві вигоди, а треба приносити для нього ірраціональні, хворобливо-ідеалістичні жертви.

У висліді большевики почали будувати фабрики повозів, гармат, літаків, бомб, газів, замість фабрик продуктів щоденної потреби. Офіцир знову став ідеалом громадянина. Заговорили про „кохану совєтську родіну", для якої все треба посвятити. Ожили Пушкін, Глінка, цар Петро. По окупації України, Білоруси, Грузії, Вірменії тепер посунули совєтські орди на прибалтійські держави. Старий московський кочевничий імперіялізм ожив у повнім блеску.

УКРАЇНЦІ НЕ КОЧЕВИКИ.

Українці вростають у землю, голублять її, творять „рай на землі" на тім місці, де осадовилися. Чужого вони не жадають. Вони навіть до перебільшення гостинні. Слово „чужинець" у них не має згірдливого значіння, тільки прихильне. „Ходіть, буде для вас і для нас", говорили колись наші предки чужинцям, що хотіли поселитись на українських територіях. А говорили вони так тому, бо думали, що ті чужинці захочуть разом з ними працювати інтензивно над уліпшенням того куска землі, який вони взяли в своє посідання. Та скоро вони переконалися, що „добрі сусіди" не хочуть інтензивно працювати, тільки хочуть відібрати ті землі плоди, що їх своєю працею витворили автохтони.

Тепер українцям осточортіло те втручування чужих галапасів в українське внутрішнє життя. Вони не хочуть ніяких спілок, ніяких федерацій, ніякого кумівства з іншими зайдами, зокрема з остальною, найбільшою зайдою — Москвою. Жийте собі на своїх московських територіях, як вам подобається. Підчинайтесь такому режімові, який любите. Але українців оставте в спокої.

М. Костишин.

НЕ ЖУРИСЯ, СИЗИЙ ОРЛЕ!

(Дума).

Летить орел попід хмари,
Куди, сам не знає,
Кинув рідне кубелечко,
Доленьки шукає.
Крила стерлись в бистрім леті,
Томиться що хвилі,
Присідає відпочити
В степу на могилі.
Не встиг орел зупинитись,
На могилі всісти,
Чує: буйний степом гонить,
Несе сумні вісті.
Про шалене безголовя,
Про цю московщину,
Як в лабетах затискає
Край наш Україну.
Народ тремтить під багнетом,
Нема оборони,
Щоб світ не знав про їх пекло,
Замкнули кордони.
Нехай життя десяткують,
Бо Москва так хоче,
Хто для неї не понуру,
Стрільном плюне в очі.
Оттак собі хазяйнують,
Конфіскують ниви,
Бо Московщина встановить
Свої колективи.
Всім наложать нові ярма,
Поженуть орати,
Щоб зродилось буйне жниво
Для неї збирати.
На смільчака, як попадуть,
Москва натавруе,
Як не в Сибір, то в Соловки
Ницком повандрує.
Чи то батька, сина, брата,
Попа, чи пралата,
Без пощади всіх відішлють
„В площу Йосафата".
Орел слуха сумні вісті,
Жмурить ясні очі,
Аж тут чує: край могили
Осика шепоче.
„Не журися, сизий орле,
Бо Москва лукава
Від людської крови трісне,
Як трісла Варшава.
„Хоч в триюмфі з німотою
Пожерли пів світу,
На нім сидять диктатори
Як на динаміті.
„Їх зруйнує вулканізмом
Лукавство погане,
Розпадуться, що і сліду
По них не остане.
„Згинуть, згинуть душогуби,
Згинуть їх методи,
Встануть, встануть до обнови
Гноблені народи.
„Зійде сонце правди, волі
Кровю не поляте,
А кремлінське вовік згасне
Бо рабством проклятє".
Почув орел, стрепенувся,
Злопотав крильцями
Тай високо попід хмари
Полетів світами.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

ОЛІЕН, Н. Й.

Рішення Тов. Запорозька Січ.

Українці в Оліені, зібрані на зборах тов. „Запорозька Січ", одноголосно ухвалили вислати делегата на всеукраїнський національний конгрес у Ню Йорку. Водночас висловлено бажання звернутись до українського загалу, щоб він своєю прилюдною опінією не допустив до повторення того роздору, який уже був раз серед нас у 1918 р., коли також було аж два зїзди.

Миж не є діти, а дорослі люди. Не можна так безвідповідально бавитись у зїзди, мовляв, ті можуть мати зїзд і ми будемо мати. Заховаймо своє „я" в найдальший куток, бо цього вимагає від нас теперішня хвилина. Згоди вимагає від нас наша батьківщина, котра стогне та кривавиться в ярмі наїзників. Звернім очі до тих наших братів, що опинились без даху над головою, що гинуть на рідних землях і по ріжних кутах світу, без шматка хліба. Наша ціль має бути: вільна, незалежна Україна. Політичний устрій лишім для братів наших на рідних землях. Хай вони це рішать по своїй волі. Ми, як громадяни Америки, можемо лише впливати на них добрим способом, але не приказувати їм, що робити.

Покажім тепер перед чужинцями, що наша ціль є вільна і незалежна Україна. До цеї цілі йдім усі разом, без ріжниці, які політичні переконання нас не ділилиб. А чужинці побачать, що ми маємо силу, то й будуть з нами числитись. Отож усі їдьмо лиш на один зїзд! За одну соборну Україну!

Г. Підскальний.

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ

Василь Кацюбій. — Дякуємо за добру заввагу. Справлено.

А. П., Бруклин, Н. Й. — Думаємо, що Ви завважили в „Свободі" десятки завваг щодо дописів про ювилеї, іменини, забави. У них кажеться, що дописи поміщуємо тільки тоді, коли з нагоди описаної події зібрано щось на якусь народню потребу. Очевидно, що ми свідомі того, що та людина, яку вшановують, добра й заслужена та що вона збирає жертви і бере участь у громадському житті. Але ми держимося засади, що обовязує всіх нас. І чим хто свідоміший, тим краще повинен розуміти, що тут іде про загальне добро. Додайте до допису збірку, про яку згадуєте, і допис піде.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

АСТОРІЯ, Л. АЙ. Чергові збори Бр. св. О. Николая, від. 5., відбудуться в суботу, 27. січня, в домівці У. Д. Клюбу, 31-14 Гренд Ев., в Асторії, в годині 7:30 вечором. Усі наші члени та членкиці повинні обовязково на цих зборах явитися, вирівняти начас свої приналежности й вислухати уважно справоздань з діяльности відділу. Лишень такі наші члени чи членкиці, котрі задля важних причин не будуть могти бути приявними підчас зборів, будуть могли платити свої приналежности перед зборами, або після зборів, на руки місцевих урядників в домівці Клюбу в кожну суботу між годиною 6 й 8 вечором. — Іван Сидор, предс.; Антін Климишин, скарбник; Михайло Беля, секр.

Так звані морські або ґвінейські свинки живуть пересічно від 4 до 5 років; найдовше живуть вони сім років.

І ЖІНКИ СЛУЖАТЬ У ВІЙНІ.

Відділ англійських жінок-летунок, що займають місця цивільних летунів, котрих покликано на воєнну службу.

НА РІЖНІ ТЕМИ

„АГРЕСИВНА" АМЕРИКА.

Японський часопис „Асагі", розглядаючи пляни Злучених Держав розбудувати воєнну фльоту, каже, що Америка починає бути агресивною, бо задумує післати свою фльоту через Тихий океан і воювати проти Японії.

Якщо агресивність є гріхом, то якже тоді назвати Японію, котра післала фльоту й армію проти Китаю?

„ВСІ НА СКІ!"

У російських газетах ідуть заклики до совєтської молоді вчитися їздити на скі (лещетах).

Американські кореспонденти сумніваються, чи ці заклики на що здадуться, бо Росія плоский край, має мало гір, на котрих можна вчитися їздити на скі.

Чи не мається з тим справа, як з наукою пливання на суxому?

ПОЛЯКИ ЖЕРТВОЮ ПОЛЬСЬКОЇ ПОЛІТИКИ.

Польська пропаґанда в Парижі вичисляє далі преріжні знущання німців над поляками в захоплених німцями польських провінціях.

Мовляв, німецький уряд веде урядовий терор проти поляків. Пробує просто винищити польський елемент. Не дозволяє вивішувати польського прапору. Нищить польські бібліотеки, забирає збори штуки.

Інтелігентний читач певно віднесеться з обуренням супроти таких поступків. Одначе йому рівночасно може теж прийти на думку питання: чи не вчилися цих усіх річей німці від поляків? Аджеж польський уряд робив це все українцям двацять років.

ЧИ ТО ЦО ІННЕГО?

Доносять з Парижу, що в Польщі німецька окупаційна влада заарештувала провідників соціялістичної й селянської партій в Польщі за те, що видали маніфест до польського народу до боротьби за свободу.

Поляки представляють цей факт як примір грубої некультурности.

І факт на таку характеристику справді заслугує. Одначе чи робили що поляки, як у Варшаві сидів польський уряд і арештував та сік різками польських провідників, що боролися проти цього уряду?

ЗДАВНА НЮХАЛИСЯ.

Приїхав до Америки Олександер Бармін, що свого часу був у московській амбасаді в Греції, і, коли прийшов з Москви приказ вертатися до Росії, втік з амбасади й до Росії не вертався, бо, мовляв, він мав бути „вичищений".

Бармін каже, що „чистка" комуністичної партії Сталіном стоїть у тісному звязку з союзом між Гітлером і Сталіном. Мовляв, Сталін здавна думав зробити з Гітлером угоду. Для цеї цілі він „вичистив" з партії, з уряду, армії й фльоти та господарських установ усіх, що противилися німецькому курсові.

Які то далеко видючі можуть бути диктатури! Куди до них демократії...

ЦІКАВО.

Почтовий уряд видав знову пять нових почтових значків, на котрих змальовано портрети великих американських письменників.

Цим разом видано пять поетів: Лонгфелова, Гвитієра, Ловела, Гвитмена й Райлія.

Треба мати надію, що американські діти добре пригля- нуться до цих поетів. На пятьох чотири змальовані з великими бородами. Може на вид цих поетів засвитає комусь у голові, що бородата людина це не конечно дикар або анархіст з бомбою в кишені.

В суспільній обезпечальні.

— Ви заживали вже якісь ліки?

— О, ще скільки, пане докторе. Я вже пів аптики зїв. Три лікарі мене лікували і все ще не можу встояти на ногах.

— То я вам щось пораджу: ви мусите положитися до ліжка — це вас підійме на ноги.

ПРЕТЕНСІЇ ДО ПЕНСІЇ СТАРИХ ЛІТ

Згідно з приписами закону соціяльного забезпечення федеральний уряд зачинає в січні 1940 року виплачувати пенсії старих літ. У місцевих канцеляріях соціяльного забезпечення вже приймають аплікації від людей, яким такі пенсії належаться. Кажуть, що в 1940 році з того користатимуть старі робітники, їх жінки, вдови, їх малолітні діти і ті родичі, що є на вдержанні своїх дітей. Загально з пенсії користатиме 900,000 людей. Міліони долярів, що їх зложили до каси згаданої установи робітники і працедавці, знов підуть у циркуляцію.

Виплата пенсій старих літ основується на тім, скільки пенсіонар попередньо заробляв. Наприклад, Іван Т., працюючи у ткальнім заводі від 1936 року, заробляв по $60 місячно. Якщо йому в січні 1940 року буде 65 років життя і він схоче піти на пенсію, то за законом йому належиться $21 місячно. Значить, що від $50 він дістане 40 відсотків, а від останих $10 належиться десять відсотків. До того добавляється по одній відсотку від одержаної суми за кожний рік, у якім заробляв по $200. Таким чином його пенсія збільшиться на $21.63 місячно і таку суму діставатиме до кінця його життя. Річно така пенсія виносить суму $259.56.

Закон про пенсії старих літ був поправлений у той спосіб, що з нього користають тепер не тільки старі люди, але їх родини. Наприклад, як згаданий Іван Т. має дружину, якій минуло 65 років життя, то їй також належиться пенсія старих літ. Вона діставатиме половину з того, що дістає її чоловік, а саме $10.81. Значить, що на основі закону про пенсію старих літ родина Т. діставатиме $32.44 кожного місяця.

Якщо ті старі люди, що діставатимуть пенсію старих літ, мають малолітні діти на своїм удержанні, то діти також діставатимуть пенсію, але тільки тоді, як вони докінчують науку в школі. Припустім, що тоді, як згаданий Т. пішов на пенсію, його дружині було 50 літ, а в них було двоє дітей, скажім, 10 і 12 років, то в такім випадку його дружина ще не має права на пенсію, але її діставатимуть діти, а саме по $10.81 місячно кожне з них. Значить, що родина Т. буде діставати $43.25 пенсії на місяць до того часу, доки не підростуть діти.

Візьмім інший приклад. Припустім, що робітник, якому минуло 65 років життя, заробляв по $150 на місяць і платив приписану законом вкладку до фонду соціяльного забезпечення на пенсії старих літ пять років, то в такім випадку, як він вільний, то його місячна пенсія виноситиме $31.50, а як жонатий, то $47.25. Якщо такий робітник має ще малолітні діти, то кожна дитина є управнена діставати місячно по $15.75.

За приписами закону про пенсії старих літ, сума, яку старий робітник дістає, залежить від того, як довго він був асекурований. Наприклад, як чоловік платив вкладку впродовж 30 років і заробляв по $150 місячно, то, як йому прийде 65 літ і він схоче піти на пенсію, такий робітник, якщо вільний, буде діставати $39 на місяць, а як жонатий, то йому буде належатись $58.50. Якщо він платив до каси на фонд обезпечення 40 років, то буде діставати по $42 місячно, коли вільний, а $63 на місяць, якщо він має дружину. А як він іще і діти має, то і їм належиться відповідна пенсія.

Дальше закон приписує, що як робітник помре від скалічення при роботі (це входить у життя від грудня 1939 року), то його дружині належиться пенсія в сумі три четвертини з тої суми, яку її чоловік заробляв. Це відноситься тільки до тих вдовиць, котрим перейшло 65 літ життя, а також до тих, які ще не мають укінчених 65 літ, але мають малолітні діти від померлих чоловіків через скалічення на фабричній роботі. Якщо вони вдруге одружаться або працюють, то пенсія їм не належиться, хочби і діти були. В противнім разі діти мають таке саме право на пенсію, як і діти звичайних пенсіонарів. Треба памятати, що це право можна примінити тільки тоді, як вони докінчують науку в школі і не мають скінчених 18 років життя.

Якщо померлий від нещасливого випадку не оставив по собі вдови і дітей, то пенсія належиться його родичам, якщо їм минуло 65 літ життя. В такім разі обом родичам належиться половина пенсії сина, якщо він їх удержував перед самою смертю.

ФЛІС.

СУНИЦІ ПОМІЧНІ МАЛОКРОВНИМ

Самий запах свіжих суниць міг би неодного хворого підняти з ліжка. Та дійсно суниці мають дуже велику лікувальну вартість. Суниці загально поліпшують стан здоровля малокровним. Суниці помагають таким, що мають ослаблені легені. А що соку суниць не люблять глисти та кишкові хробачки, то соку з суниць можна давати дітям, що мають глисти та кишкові хробачки. Колиж такий лік не поможе, то порадьтеся лікаря.

НЕБУВАЛИЙ ВИПАДОК У МАНІТОБСЬКОМУ СУДІВНИЦТВІ.

Суддя вищого суду у Вінніпеґу, Дайсарт, перервав розправу перед судом присяглих через те, що один присяглий суддя, В. І. Томсон, поза розправою говорив про судову справу з посторонніми людьми і висловляв перед ними свою опінію. Це, як відомо, строго заборонене. Суддя Дайсарт дуже нагальними словами зганив Томсона і сказав, що він не є достойним громадянином і зовсім не надається на присяжного суддю. Через те, що один з присяжних суддів нарушив свої обовязки, суддя Дайсарт перервав розправу і розпустив усіх присяжних суддів.

Це сталося при нагоді судової розправи проти 8 людей, яким закидають недозволений виріб алькоголю. Розправа тревала вже 10 днів і вже були переслухані 49 свідків. Тепер усе те не важне, бо розправа мусить наново переводитися перед новим судом присяглих.

БАГАТО ЛЮДЕЙ ПРОПАДАЄ

Детективське бюро пропалих осіб у Ню Йорку занотувало в 1939. році пропадення 55,521 особу. Був це для цього бюра рекордовий рік.

МАСЛО ЗА КАРТКАМИ.

Господиня в Лондоні предкладає крамареві свою книжечку з купонами, без котрих вона не може дістати масла.

Кожна особа в Англії тепер дістає тижнево 4 унції сала або шинки, 4 унції масла й 12 унцій цукру.

ЮВИЛЕЙ ЗАСЛУЖЕНОГО ЛИТОВСЬКОГО ДІЯЧА.

Михайло Норкунас.

Ввизначний литовський громадянин, п. Михайло Норкунас з Лоренс, Масс., святкував 70-ту річницю свого уродження. Ювилят добре відомий серед литовців. Він організував групи литовських абстинентів, займався поширюванням книжок та всякої літератури, а навіть сам писав дописи.

Та до найбільших його заслуг належить заснування литовської молодечої організації в Америці, званої „Виші", себто „Лицарі". Та організація існує і розвивається до нині. В день ювилею литовська суспільність шле йому щирі побажання.

К. Відікавскас,
Філядельфія, Па.

ДВА МІСЯЦІ ЗА ПОШИРЮВАННЯ КОМУНІСТИЧНОЇ ЛЕТЮЧКИ

Олекса Козоль дістав 2 місяці криміналу і 200 долярів кари за поширювання комуністичної летючки в Порт Артурі, Онт. В тій летючці писалося проти війни і проти урядів Британії й Канади.

Як у багатьох інших випадках, так і в цім, хто інший летючку писав, друкував і казав розкидади попід хати, але всеж те кінець кінцем таки скропиться на нашім „Івані". Комуністичні лідери завсіди так поведуть справу, що як треба підставляти голови під палки підчас вуличної демонстрації, або як треба знайти жертвеного цапа, щоб ішов до тюрми, то їх там нема. Жертвенними цапами являються „гої", а не пузаті лідери чи редактори, що тих гоїв заморочують комунізмом.

Ні до чого.

— Ні до чого мій зять: ані пити не вміє, ані в карти грати! . .

— Таж це добре! Це — золотий чоловік!

— Золотий? Егеж! Він, драбуга, не вміє пити, але пє; не вміє грати в карти, але грає — і все програє. . .

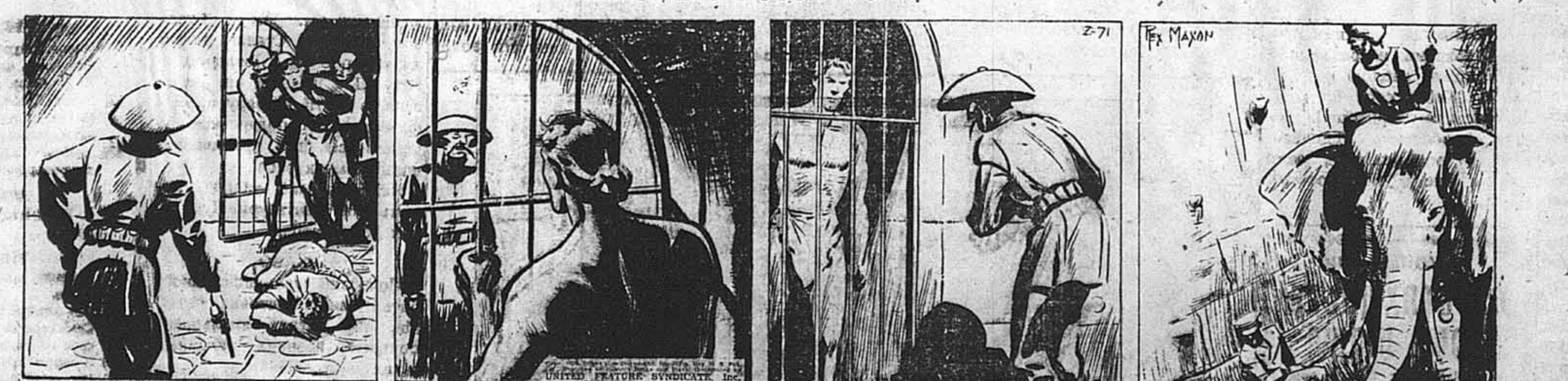
В ЧОМУ СИЛА БОМБИ

Стрільний порох має велику силу вибухову. Динаміт іще сильніший. Та туаліна ще сильніша від динаміту. І власне таким вибуховим матеріялом наповняють торпеди та бомби. А більша вибухова сила в динаміті та туаліні від звичайного пороху в тому, що динаміт і туаліна багато скоріше перемінюються в газ, коли їх запалити. От, наприклад, вибухівка, якою наповнена бомба, що то скидають її з літака на міста та кораблі в часі війни, вибухає на одну десятитисячну частину секунди. Отому бомба має таку страшенно велику розривну силу. Колиб вибуховина перемінялася в газ поволіше, то вибухова сила бомби або торпеди була менша.

ТАРЗАН І ВОГНІ ТОРУ

(71)

Від вистрілу Вонґа Пері повалився на землю. „Він... він убив Перія", захлипала Дженета. Тарзан поглянув з погордою на китайця і кинувся до нього, щоби пімстити смерть товариша. Але миттю до нього кинулись кілька жовтих сторожів і скрутили ззад руки. А далі затягнули його до самітної келії.

Два інші сторожі затягли тіло Перія до другого підземелля і замкнули за ним залізні двері. „Ти вбив гарного, відважного хлопця! Ти не гідний його. Тепер я склонний приняти пропозицію королеви Агті, щоб тільки вона дозволила мені кілька хвилин з тобою поборотись", говорив огірчений Тарзан.

Можливо, що це залякало Вонґа. Він схилився чемно і облесливо заговорив: „Так воно склалося, що я є добре вправлений у стрілянні. Я добрий цілець. Коли оглянете Перія, то переконаєтеся, що він не вбитий, а навіть не ранений дуже. Я мусів щось зробити у власній обороні". З тими словами він знов поклонивсь і скоро відійшов.

Знайшовшись іще раз за сильними кратами, Тарзан почав тратити надію. Виглядало, що ледве чи йому вдасться визволити білих з тої неволі. Про себе він не думав. Лиш малий пробліск надії в нього остався на Дарна та Юкага. Та він не знав, що з ними сталося. Дарно тепер лежав ранений на стежці, на яку наїхав один торець.